

ПОДВИГЪТЪ НА ЕДНА КНИГА

Една отъ първитѣ книги, които прочетохъ презъ време на моето детинство, бѣше повестъта „Пиянъ баща“ отъ стария писателъ — починалъ преди двадесетина години — Илия Р. Блъсковъ. Отъ тогава много книги прочетохъ и мого отъ тѣхъ забравихъ, но тая книга остана дълбоко запечатана въ паметъта ми.

Страшна книга! Единъ баща всѣка вечеръ се връща вжщи скотски пиянъ. Той бие жена си, бие децата си, вика, реве и троши всичко, каквото му попадне. Плачъ и писаци се носятъ около него, а той, озвѣренъ, съ пламнали и кръвясали очи, стои всрѣдъ стаята чорлавъ и разгърденъ и гледа кое дете да пипне, за да го тръшне съ всички сили о земята. Децата, бледни и гладни, треператъ отъ страхъ...

Чета книгата и виждамъ плувналитѣ въ сълзи деца, сврѣни въ дрипавитѣ поли на майка си, чувамъ тѣхния плачъ и думитѣ на най-малкото: „Тате, не ме убивай! — и дигамъ очи, за да си почине разтерзаната ми и възмутена душа.

Какъвъ ли би билъ той, ако не пиеше? О, той щѣше мирно и тихо да върви изъ улицитѣ, да води разговори съ другитѣ, да седи въ кафенето и чете вестници като другитѣ, да води децата си на разходка. Той щѣше да прилича на баща ми, като него щѣше да бжде тихъ, усмихнатъ и благъ. И сякашъ тоя пияница стана причина да обикна баща си десеторно повече. Следъ като прочетохъ книгата, едва тогава можахъ да оценя мира и спокойствието у дома.

Но единъ день стана нѣщо. Баща ми се върна убитъ отъ нѣкаква неочаквана скръбъ. Много не се мжихъ да разбера какво е станало, защото майка ми ме повика при себе си и ми разказа всичко. Ние сме пропаднали! Дюкянъгъ на баща ми билъ запечатанъ... ще продаватъ може би и кжщата ни... Причината на това нещастие дошла отъ нѣкакви подписи, които баща ми слагалъ, за да помогне на свои приятели.

И ето, ние сме вече почти на улицата.

Голѣмо ли бѣше това нещастие, не можахъ да измѣря, но азъ се уплашихъ, когато скоро следъ това баща ми се върна пиянъ. Той не викаше, не тръшкаше, не биеше никого, но бѣше грубъ и отъ лицето му изчезна всичката доброта, която го правѣше тѣй хубавъ и благъ.

Още неокопитенъ отъ ужаса на тая страшна картина, азъ видѣхъ на другия день баща си още по-пиянъ. Тогава вече добре разбрахъ накжде отиваме. Баща ми ще почне да ни бие, ще почне да троши всичко каквото му попадне, и майка ми ще заприлича на оная нещастна жена, която следъ дълги страдания умира въ ржцетѣ на пияницата.

Цѣлата нощ прекарахъ въ мжчително безсъние. Следъ като дълго се питахъ, защо баща ми не знае колко грозно нѣщо е пиянството, заключихъ, че той не е челъ тая страшна книга на стария писателъ.

И на заранъта взехъ отъ лавичката книгата на дѣда Блъскова и отидохъ при баща си. Той седжеше на леглото си вече буденъ и отрезнѣлъ,

— Какво има? — попита ме той.

— Татко... — презъ сълзи заговорихъ азъ, — вземи тази книга.

Той я пое и полугласно прочете заглавието — „Пиянъ баща“.

— Защо ми я давашъ? — рече той сепнато, като се надигна и седна.

— Да я прочетешъ, — рекохъ азъ, но не можахъ да продължа, защото сълзитѣ неудържимо забликаха отъ очитѣ ми.

Баща ми гледаше заглавието и мълчеше. Лицето му стана бледно, очитѣ влажни. Като постоа малко, той ме притегли, прегърна ме и натисна лицето ми о гърдитѣ си.

— Благодаря ти, детето ми, много ти благодаря! — задавено прошепна той. Ржката, която държеше главата ми, леко треперѣше.

Добри Немировъ

РОДНАТА КНИГА

Кой ме на добро научи,
кой предъ менъ разкри свѣта?
Кой въ сърдцето ми отхрани
най-красивитѣ цвѣта?

Кой ми тука пръвъ разказа
що е родна свобода,
какъ е българинъгъ страдалъ
нѣвга въ робската беда?

Кой ме води за ржката
въ мрачинитѣ на нощъта
и разкри ми на дѣдитѣ
подвига и мждростъта?

Кой научи ме да виждамъ
презъ години, вѣкове

и да зная, че сждбата
самъ човѣкътъ си кове?

Кой въ градинитѣ чаровни
на науката ме спря
и отъ нейнитѣ цвѣтенца
чудна китка ми набра?

Кой звездитѣ ми показва,
кой ме води въ слънчевъ пжтъ?
Кой ми приказки разказа,
кой посочи ми грѣхътъ?

— Тя, единичката, безсмъртна —
най-великиятъ ни даръ —
наша скжпа родна книга,
пълна съ хубостъ и съсъ чаръ!

Василь Павурджиевъ

ГАТАНКА

Дълга Вида рждива
на извора отива,
потapia си главата,
напълва си устата.
Дето Вида помина
по бѣлата рудина,
надолу съ главата,
а нагоре съ краката,
черни стжпки остави,
черна дияр направи.
Разчу ми се въ селата,
събраха се децата:
стжпкитѣ й четѣха,
умъ и разумъ берѣха.
Що е то?

Асенъ Разцвѣтниковъ